

כ"א טבת תשע"א, 28/12/10 07:20

אין סיבה להחזיר רכוש לניצולי השואה...

מחבר הדו"ח החמור על היחס בישראל לניצולי השואה: הועד להשבת רכוש לניצולים מתקצב ע"פ הרכוש שהוא מחזיק, אז למה שהוא יחזיר?

שמעון כהן

ניתן להאזין באתר

דו"ח חמור הנפיק מכון ירושלים אודות יחסה של מדינת ישראל לניצולי השואה. ע"פ הדו"ח ניצולים שמקבלים את קצבאותיהם ישירות ממשלת גרמניה זוכים לתנאים נדיבים יותר ביחס לאלה המטופלים על ידי מדינת ישראל. ביומן ערוץ 7 שוחחנו עם בועז ארד, מחבר המסמך הקובע כי לכאורה אין כל אינטרס לועד להשבת רכוש לניצולי השואה אכן להשיב רכוש שכזה. זאת כיוון שהמדינה מתקצבת את הועד על פי הנכסים שאותם הוא מחזיק ולא על פי הנכסים שאותם הוא מחזיר לבעליהם.

ארד קובע בדבריו כי ישראל הצעירה העדיפה להלאים נכסים וסכומי כסף שהגיעו לניצולים, בין באופן פרטי ובין במסגרת הסכם השילומים, לטובת בנייתה המדינה ולא התייחסה לפרטים שבה. זאת בעוד במדינות אחרות ההתייחסות לניצולים הייתה פרטנית, ובהתאם גם הטיפול והפיצוי שזכו להם.

על פי הדו"ח הרשויות בישראל מצידן לא עשו את הנדרש על מנת לתקן עיוות זה ובמקרים רבים פועלות על מנת להתיש את הפונים אליהם ולהאריך את מסלול המכשולים הניצב בפניהם. "התוצאה הטראגית של התנהלות זאת היא ששני שלישי מן הניצולים לא קיבלו פיצויי נכות אישיים בגין מאורעות השואה, כיוון שנפטרו בעוד הם ממתנים לפיצוי".

ברוח כוללת זו ממשיכה מדינת ישראל לדרוש תמיכה מוועידת התביעות על מנת לממן פרויקטים ציבוריים (כגון בתי חולים ומוסדות אחרים) מכספם של ניצולי השואה, נקבע בדו"ח. "בכך נמשכת ההתנהלות הרואה בכספים שיועדו להטיב עם הניצולים ולהשיב רכוש לבעלים - כספים זמינים למטרת הקלת לחצים תקציביים של מדיניות הממשלה".

מעל 61 מיליארד ש"ח ששולמו על ידי ממשלת גרמניה למדינת ישראל במסגרת הסכם השילומים ומיליארדים רבים נוספים נצברו ברכוש והשקעות אשר נותבו למטרות שונות, אך רק חלק מסכום זה, כ-53%, הועבר לניצולים במסגרת חוק נכי רדיפות הנאצים.

על הפערים הרחבים בין מספר התביעות למספר הניצולים שטופלו ופוצו מעידים לא מעט הנתונים הבאים: "נכסי נוספים וניצולים הנמצאים בידי מדינת ישראל שווים יותר מ-800 מיליון ש"ח, אך מדינת ישראל מתייחסת למשימת ניהול הרכוש והחזרתו ברשלנות ובעצלתיים. במשך השנתיים הראשונות לפעולתה, "החברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה" האמורה לאתר יורשים ולהחזיר נכסים הצליחה להחזיר נכסים בסך 5.5 מיליון ₪ בלבד לכ-10 יורשים מתוך 110 יורשים ובעלים מוכחים. היא כשלה מלטפל במהירות בפניות של יורשים ובעלים. מחיר התפעול של החברה בשנתיים אלו היה יותר מ-20 מיליון ש"ח. עד היום מוגבלת הגישה למידע אודות הנכסים שנחשפו ומנועי החיפוש המפוזרים במגוון אתרים אינם חושפים את מלא התמונה למבקשי המידע".

ארד קובע ש"במדינת ישראל מעולם לא בוצעה סקירה מלאה או רישום ומעקב אודות ניצולי השואה החיים בתחומה. לא ננקטו צעדים נדרשים להשבת רכוש, להעברת הפיצויים שנתקבלו בשמם של הניצולים ולא הוענק סיוע לרבים מן הניצולים".

בין השאר הוא מתייחס בדו"ח שלו לכך שזכויות רבות אינן מובאות לידיעת הניצולים. "אחת הזכויות המוקנות בחוק הינה קבלת תרופות בחינם. זכות זו לא הובאה לידיעת הניצולים למרות שניתן היה ליידעם בקלות בדיוור דרך מאגרי המידע של הביטוח הלאומי, על פי מקומות לידה ותאריכי לידה".

ארד אף מציג נתונים מטרידים באשר לשימוש שנעשה על ידי החברה להשבת נכסי הניצולים בכספם של הניצולים. לדבריו התקציב התפעולי של החברה בשנתה הראשונה היה 24 מיליון ש"ח. באותה שנה היא הוציאה כ-3.7 מיליון ש"ח עבור ריהוט, מחשבים ושיפורים במשרדי החברה. בשנת 2008 שולמו משכורות לעובדים בסך של כ-7 מיליון ש"ח, ובסך הכול הוצאו לטובת תפעול המנגנון כ-16.5 מיליון ש"ח.

עוד הוא קובע כי עד 31 בדצמבר 2008 הועברו לחברה נכסים בשווי של כ-220 מיליון ש"ח ברכוש שוטף ועוד כ-648 מיליון ש"ח במניות אוצר ההתיישבות היהודית וכן בקרקעות ודירות. נכסים ורכוש אלו הניבו בשנת 2008 הכנסות מהשכרת מבנים של יותר ממיליון ש"ח.

כאמור, בהקשר זה של הועדה הוא מוסיף וקובע כי החוק בישראל שקבע שתיקצוב הועדה יהיה ע"פ נכסים המוחזקים בידיה ולא על פי היקף הנכסים המוחזרים לבעליהם, גורם לכך שהאינטרס הטבעי של החברה הוא לא לנסות ולאחר ניצולים, לא להשיב להם את נכסיהם ואף להקשות עליהם.

ארד מביע תקווה שהועדה המיוחדת בראשותו של השר יוסי פלד תחקור את ההתנהלות הזו ותביא קץ לבעייתיות העולה לכאורה מהנתונים.

ערוץ 7
אתר החדשות שלך

www.inn.co.il